№ 8 Հարած 23 փետրվարի 1874 Հարած 23 փետրվարի № 8

Լրագրիս բնչացավ որևէկ յայտարարութիւն տպագրել տալ ցանկացողը պէտք է 10 մէջտակ տառերի համար վճարէ 1 կոպէկ: Յայտարարութիւնները ընդունվում են հայերէն և օտար լեզուներով:

Հրատարակվում է տարին շարած օր մի թերթ: Տարեկան բաժ անդրադարձման պետք է 7 ո: Տարածվում կարելի է խմբագրատան և պարսպանոցի տանը և տարբեր մեծ քաղաքների խանութում:

ՄԵԼՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՐԱԳԻՐ

ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍՈՒՐԱԿԱՆ

ԺԱՄ ՏԱՐԻ ԺԱՄ ՏԱՐԻ

Թիֆլիս 23-ին փետրվարի:

Մեզնի 6 երրորդ համարում հրատարակեցինք քահանայական տուրքերը թանկացնելու մի նամակ, որի հեղինակը յայտնում է իր ուրախութիւնը վերհաստատելու կաթողիկոսի կարգադրութեան համար իր իշխանութեան ներքոյ գտնված հոգևոր դպրոցների բարեկարգութեան վերաբերութեամբ: Ցիրաւի ուրախանալու տեղիք ունենք արժ. բարեմիտ հայրը: Բայց ինչո՞ւմն է իրաքանչիւր դպրոցի բարեկարգութիւնը գլխաւորապէս: Ամեն դպրոց առանց բարեկարգ վիճակ և ուղղութիւն ունենալու չէ կարող ծառայել ժողովրդեան պիտոյից: Եւ մինչև անգամ եթէ դպրոցի ուղղութիւնը յարմարեցրած չէ ժողովրդեան պիտոյից և ժամանակի պահանջներին, նա անօգուտ է: Եթէ դպրոցը չունի նպատակ, որին նա պիտի ծառայէ իր բոլոր կազմուածքով, նա անօգուտ է իրեն անհրաժեշտ բան: Ինչո՞ւ համար լուսաւորեալ երկրներում դպրոցները կրում են զանազան անուններ: Մի քանիսը կոչվում են գիմնազիա ռէալական դպրոց, պրո հետահան դպրոց, պրէ վաճառականաց դպրոց և այլն և այլն: Չէ՞ որ ոտքա իրաքանչիւրը հիմնված է մի որոշ նպատակի համար, նորա բոլոր դասընթացքը այդ նպատակին ծառայելու համար է, նորա բոլոր կազմուածքը պէտք է աշխատէ և ծառայէ նոյն նպատակին, այսինքն պիտի հասնէ հասարակութեան համար այնպիսի անձինք, որոնք նորա կեանքի մի ճիւղի զարգացման նպաստեն լինվին: Այլապէս կեանքի որևիցէ ճիւղին վերաբերեալ դպրոցի նշանակութիւնը անհասկանալի է: Ամեն դպրոց կեանք ունի հոգի, առանց սորա նորա գոյութիւնը անիմաստ է, մեռած է դպրոցը ժողովրդեան համար, այսինքն նա չէ տալիս նրան այնպիսի անդամներ, որոնք նորա կեանքի որևիցէ ճիւղի զարգացմանը նպաստեն: Գիմնազիաները իւրաքանչիւր դպրոցի մէջ պէտք է այնպիսի ընդհանուր ուսուցանվին, որ նորա աւարտողները զարգացնեն իր ազգակից զօրաւորութեան համար կեանքում: Մի որևիցէ դպրոցի առները իրանց ուսման ընթացքը աւարտելով պէտք է այնպես կրթուած, զարգացած և այնքան գիտութեան պատրաստ լինին, որ հանդուգնաբար դպրոցի նպատակին կարող լինին կեանքի մէջ գործել. կարողանան գործել իրանց բոլոր հանգամանքի, իրանց բոլոր հոգևոր կարողութեամբ, հաստատուն և անսայթաք կամքով, որոշ նպատակով և ոչ լոկ նորա համար, որ պիտի ապրեն և ուշյն գրութեամբ, թէ այսօր կօշիկը կ'լինիմ, ձեռնոտ չէ, վաղը քահանայ կ'գառնամ կամ վաճառական:

Իրաւ է լեռնցի իր նպատակին հասնել ամեն ուսումնարան չէ կարող. նա չէ կարող իր բոլոր սաներուն պատրաստել այնպես, որ նորա բոլորքեան, առանց բացառութեան, ծառայեն համաձայն դպրոցի նպատակին, կեանքի մի ճիւղին. որովհետև իրաքանչիւր անհատ իր առանձնաթիւնն ունի և հակամիտութիւնները. բայց իրաքանչիւր դպրոց պէտք է ունենայ գոնէ ցանկութիւն իր նպատակին հասնելու, նա պիտի իրաքանչիւր անհատի մէջ ներած իր նպատակին յարմար սիրէ զարգացնէ, աշխատէ և ջօրացնէ, և ոչ իր անորոշ ուղղութեամբ նրանց խեղդէ և ոչընչացնէ: Դպրոցը նկատելով իր սաներների մէջ հակամիտութիւնը, յարմարաւոր իր նպատակին, պիտի աշխատէ նրանց զարգացնել և ոչ անուշադիր լինելով և իր ուղղութեան անորոշութեամբ նրանց թոշնել կորչելու:

Մենք մինչև անգամ այն ևս կ'ասենք, որ շատ դասատուներից բաղկացած մի դպրոց կարող է իր սաորին գասատուից մէջ, ուր ուսումնը տարրական է, սկզբնական, կարող է լուծվին որոշ գիրք, մասնաւորական ուղղութիւն, իր ձիրք նշանակութեամբ, չունենալ, միայն իր բարձր գասատուից մէջ նա բոլորովին պէտք է որոշէ իր ուղղութիւնը, համաձայն իր նպատակին: Խօսքս ուսման և դիատութեանց վերաբ է և ոչ դասախոսութեան:

Ահա այս որոշ ուղղութիւն սահմանը պահած է մեր դպրոցներին. Ուսման և դիատութեան նոցա բարեկարգութիւնը պիտի կայանայ նրանում, որ որոշվի դպրոցների ուղղութիւնն և իրաքանչիւրի նպատակը:

Իրաքանչիւր դպրոց իր թէ վարչական և թէ ուսումնական կազմուածքով պէտք է համապատասխան լինի իր նպատակին, այլապէս նորա արդիւնաւորութիւնը կեանքի համար անհասկանալի է:

Եւս ևս պայմանք մի դպրոց, որը ինչ անուն կոչվի թող կրե. բայց որ չունի ոչ որոշ պրոգրամմա և ոչ էլ նպատակ, ինչ կը լինի նորա վիճակը, որպիսի անձինք նա կը պատրաստէ, եթէ նորա վարչութիւնն էլ կազմված է այնպիսի անձինքներից. որոնց իրաքանչիւրը իր իսկը ունի, իր նպատակն ունի: Մեկը ասում է, սորա նպատակը պիտի լինի ընդհանուր զարգացումն տալ մանկանց. ինչ է հասկանում ընդհանուր զարգացումն խօսքով, այդ իրան է միայն յիսելի: Միւսը մտածում է թէ դպրոցի նպատակը պիտի լինի պատրաստել աշակերտներ աւելի բարձր դըպրոցների համար, երրորդը կարծում է թէ դպրոցը ժողովրդական է, պէտք է նա պատրաստէ մարդիկ կեանքի համար, բայց ոչպիսի պարագայնց յայտնի, այդ անորոշ է: Չորրորդը կարծում է թէ դըպրոցը պէտք է պատրաստէ քահանայս՝ գործ և հինգերորդը վարժապետներ և այլն և այլն: Ահա՛ք սորա վնասը և դպրոցի մէջ երկպորդական դիր խառնցող անձանց ցանկութիւնները ու հասկացողութիւնները, որոնք նոյնպէս ազատ ասպարէզ ունին ներգործելու, որովհետև դպրոցը որոշակ վիճակ չունի և այն ժամանակ պատրաստել կարելի է հետևցնել, թէ ինչ պիտի լինի այնպիսի դպրոցի վիճակը, որին ամենը իր կողմն է քաշում, ամենը իր կողմն է տանում: Ահա այս պրութեան մէջ են լսա մեծի մասին մեր դպրոցները: Իրաւունք ունինք յայտնելու, որ վերհաստատ կաթողիկոսը ցանկանալով բարեկարգել դպրոցները կ'պատուիրէ նոցա վերայ հսկող ամեն անձանց բարեկարգութեան այս գլխաւոր հիման վերայ ուշադրութիւն դարձնելու, այն է դպրոցներին որոշ ուղղութիւն տալու և մի նպատակ դնելու: Սորա դպրոցների վարչութեանց գերհսկիչներն են:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԵԾԱԳԱՏԻՒ ԽՄՐԱԳԻՐ,

Ներկայ ամի № 1 Մեղու Հայաստանի լրագրիդ մէջ զարմանօք կարդացի Պավրիժէն եկած նամակն Հ. Ա. ստորագրութեամբ, զարմանօք այն առթիւ, որ քաղաքիս բնակիչ գոլով Կովկասից տարաբ, Անդրկովկասեան: Եթէ քահանաներին բաժանենք քաղաքական և դիւղական, տանում ենք, որ Կովկասեան 100 քահանան տանում ենք քաղաքների մէջ, իսկ 8ը դրից 92 բնակվում են քաղաքների մէջ, իսկ գիւղերի մէջ: Անդրկովկասեան 1227 քահանաներից 200 բնակվում են քաղաքներում, իսկ 1027ը գիւղերումը: Ընդհանրապէս քաղաքներումը բնակվում են 292 քահանայք, իսկ գիւղերումը 1035: Ուրեմն քաղաքային քահանայք կազմում են գիւղականների մօտ 4,3 մասը: Կովկասեան քահանաների թիւը ցոյց է տալիս, որ բուն Ռուսաստանի Հայերը ըստ մեծի մասին զետեղուած են միայն քաղաքներումը (Ղզլար, Հաշտարխան, Վլադիկավկազ, Թէոդոսիա, Օդեսա, Մոսկվա, Պետերբուրգ, Նոր-Նախիջևան և այլն և այլն) և միայն մի աննշան մասը բնակվում է գիւղերումը՝ (Ղզլար, Սարբ խաչ կամ Մաջար, Աբխազիա և այլն Աստրախանի նահանգումը:) Իսկ Անդրկովկասեան Հայերն անալին բազմութեամբ զետեղուած են առաւելապէս գիւղերումը: Հետևաբար գնենալով, մենք պէտք է եզրակացնենք որ եթէ քահանայից բազմութիւնը կամ սակաւութիւնը այս կամ այն նահանգումը՝ անչուշտ կախումն ունենալ այն նահանգի Հայ կարողէ կախումն ունենալ այն նահանգի Հայ ժողովրդի բազմութիւնից կամ սակաւութիւնից, ժողովրդի բազմութիւնից կամ սակաւութիւնից, և եթէ այս նպատակով քահանաներին բաժանենք իրարանց նահանգների վերայ միայն այն սահմաններով, ինչպես կայսերական կառավարութիւնը ներկայ ժամանակս բաժանել է նահանգներին, կըտեսնեն նք, որ առաջին տեղը քահանաների և հետևաբար Հայերի բազմութեամբ բռնում է Երեւանու նահանգը, ուր կայ 569 քահանայ. Երկրորդ տեղը բռնում է Ելիսաւետապոլու նահանգը, ուր կայ 367 քահանայ, Երրորդ տեղը բռնում է Թիֆլիսի նահանգը, ուր կայ 232 քահանայ. Չորրորդ տեղը Բաքուի նահանգը 33 քահանայ: Հինգերորդ տեղը —Եկատերինոսլաւի նահանգը (Նոր Նախիջևան) 29 քահանայ. Վեցերորդ տեղը — Թերքի նահանգը (Ղզլար, Մոզդոկ և այլն) 23 քահանայ: Եօթներորդ տեղը—Բեսարաբիայի նահանգը—16 քահանայ: Ութերորդ տեղը Հաշտարխանի նահանգը — 15 քահանայ: Իններորդ տեղը Ստաւրապոլի և Կուբանի նահանգները 5 քահանայ իրաքանչիւրումը: Տասներորդ տեղը Քուռայիսի նահանգը 4 քահանայ և այլն ըստ կարգին.....

Ցոյանի բան է, այս եզրակացութիւնը Հայ ժողովրդի քանակութեան հաւար, վերջին նահանգների վերաբերութեամբ կարող է սխալ լինել ըստ օրում մի երկու քահանաների ուսուցութիւնը այս կամ այն նահանգի մէջ դեռ ևս չէ կարող ապացոյց լինել նոյն նահանգի Հայ ժողովրդի բազմութեանը կամ սակաւութեան, համեմատութեամբ միւս նահանգի հետ: Բայց առաջնատաս նահանգների վերաբերութեամբ մեր արած եզրակացութիւնը ուղիղ է:

Կովկասեան 100 քահանաներից 77 հատուբակ քահանայք են, իսկ 23 աւագ քահանայք

Պետերբուրգում 1872 թուականի օգոստոսին, Բայց մենք Հայերս, ամենեին ուշադրութիւն չենք դարձնում այս նոր գիտութեան վերայ Հայ ժողովրդի վերաբերութեամբ: Ցայտնի բան է, այս գիտութիւնից նա կարող է օգուտ քաղել, որի ձեռքումը կայ նիւթապէս նպաստ, մեծ, նիւթ: Այս կէսից նայելով, էմմիածինը և սորա նման տեղերը ասելի կարող են իրագործել մեր առաջները. բայց դորա համար վիճակագիր եղոը պէտք է ծանօթ լինի ոչ միայն այդ գիտութեան, այլ և մեր գիտութիւնների հետ, իսկ էմմիածինը և սորա նման հաստատութեան անդամներին այժմ հասկանալի չէ իմանալ Հայ եկեղեցականների թիւը, վերջինների նիւթական կարողութիւնը, Հայ գիւղերի, քաղաքների, նոցա մէջ բնակուող Հայ ժողովրդոց արականների և իգականների թիւը, բոլոր հայոց տարեկան ծնունդն ևս մանը. առաջին, երկրորդ և երրորդ պատկերի թիւը և այլ այսպիսի. չատ ու չատ նիւթեր, Ով կարող է այդ բոլորը մշակել, եթէ ոչ էմմիածինը, որի ձեռքումը ամփոփուած են այս ամեն վիճակագրական նիւթերը, բայց տարաբաղդաբար.....

Ներկուսս «Արարատ» ամսագիրը իր տասնեակներից մինի հետ, իրրև յաւելուած, հրատարակեց իր տարագրողների անունները, որից հանում ենք այս վիճակագրական նիւթը քահանաների վերաբերութեամբ: Աղբէն յայտնի է, որ Ռուսաստանի բոլոր քահանայքը պարտաւորած են տանալու վերոյիշեալ ամսագիրը: Ուրեմն հասանական է, որ տասնգրութեան նիւթերից չէր կարող փախչիլ ոչ ոք և յետագայ տասնակը անշուշտ պէտք է ցոյց տար Ռուսաստանի քահանաների ճիշտ թիւը: Բայց ընդհակառակը, ուրան մեզ յայտնի է, մի քանի տեղի քահանայք բացակայ են և չեն յիշած յաւելուածի մէջ. օրինակ Շամխորին վիճակն ու Սաատրապոլ քաղաքը: Աւաճիս նպատակն այն է, որ յաւելուածը չէր տալիս մեզ բոլոր քահանայից ամփոփալիս թիւը: Ըստ նայելով այս պակասութեանը, այնու ամենայնիւ ճշմարտութիւնից չատ չենք չեղուել, եթէ հիմնենք մեր վիճակագրութիւնը միայն մեր ունեցած թուականների վերայ, քան որում միակատարը չենք նենալով, չէ պէտք արհամարել և անհատարը:

Վերոյիշեալ յաւելուածի հաշուով, բոլոր Հայ քահանաները Ռուսաստանի մէջ 1327 են: Նոցանից 1268 հատուբակ քահանայք են, իսկ 59 աւագ քահանայք: Ուրեմն 22½ (կամ 22,5) հատուբակ քահանայի վերայ գալիս է 1 աւագ քահանայ: Եթէ քահանայից աշխարհը Կովկասեան սարերի անապին գօտիով բաժանենք երկու մասը դնի հիւսիս և դնի հարաւ, այն ժամանակ կը տեսնենք, որ Կովկասից հիւսիս, բուն Ռուսաստանի մէջ բնակվում են 100 քահանայք, որոնց հետ թան համար անհատանենք Կովկասեանք, իսկ Կովկասից հարաւ, Անդրկովկասեան: Եթէ քահանաներին բաժանենք քաղաքական և գիւղական, տանում ենք, որ Կովկասեան 100 քահանան տանում ենք քաղաքների մէջ, իսկ 8ը դրից 92 բնակվում են քաղաքների մէջ, իսկ գիւղերի մէջ: Անդրկովկասեան 1227 քահանաներից 200 բնակվում են քաղաքներումը, իսկ 1027ը գիւղերումը: Ընդհանրապէս քաղաքներումը բնակվում են 292 քահանայք, իսկ գիւղերումը 1035: Ուրեմն քաղաքային քահանայք կազմում են գիւղականների մօտ 4,3 մասը: Կովկասեան քահանաների թիւը ցոյց է տալիս, որ բուն Ռուսաստանի Հայերը ըստ մեծի մասին զետեղուած են միայն քաղաքներումը (Ղզլար, Հաշտարխան, Վլադիկավկազ, Թէոդոսիա, Օդեսա, Մոսկվա, Պետերբուրգ, Նոր-Նախիջևան և այլն և այլն) և միայն մի աննշան մասը բնակվում է գիւղերումը՝ (Ղզլար, Սարբ խաչ կամ Մաջար, Աբխազիա և այլն Աստրախանի նահանգումը:) Իսկ Անդրկովկասեան Հայերն անալին բազմութեամբ զետեղուած են առաւելապէս գիւղերումը: Հետևաբար գնենալով, մենք պէտք է եզրակացնենք որ եթէ քահանայից բազմութիւնը կամ սակաւութիւնը այս կամ այն նահանգումը՝ անչուշտ կախումն ունենալ այն նահանգի Հայ կարողէ կախումն ունենալ այն նահանգի Հայ ժողովրդի բազմութիւնից կամ սակաւութիւնից, ժողովրդի բազմութիւնից կամ սակաւութիւնից, և եթէ այս նպատակով քահանաներին բաժանենք իրարանց նահանգների վերայ միայն այն սահմաններով, ինչպես կայսերական կառավարութիւնը ներկայ ժամանակս բաժանել է նահանգներին, կըտեսնեն նք, որ առաջին տեղը քահանաների և հետևաբար Հայերի բազմութեամբ բռնում է Երեւանու նահանգը, ուր կայ 569 քահանայ. Երկրորդ տեղը բռնում է Ելիսաւետապոլու նահանգը, ուր կայ 367 քահանայ, Երրորդ տեղը բռնում է Թիֆլիսի նահանգը, ուր կայ 232 քահանայ. Չորրորդ տեղը Բաքուի նահանգը 33 քահանայ: Հինգերորդ տեղը —Եկատերինոսլաւի նահանգը (Նոր Նախիջևան) 29 քահանայ. Վեցերորդ տեղը — Թերքի նահանգը (Ղզլար, Մոզդոկ և այլն) 23 քահանայ: Եօթներորդ տեղը—Բեսարաբիայի նահանգը—16 քահանայ: Ութերորդ տեղը Հաշտարխանի նահանգը — 15 քահանայ: Իններորդ տեղը Ստաւրապոլի և Կուբանի նահանգները 5 քահանայ իրաքանչիւրումը: Տասներորդ տեղը Քուռայիսի նահանգը 4 քահանայ և այլն ըստ կարգին.....

Ցոյանի բան է, այս եզրակացութիւնը Հայ ժողովրդի քանակութեան հաւար, վերջին նահանգների վերաբերութեամբ կարող է սխալ լինել ըստ օրում մի երկու քահանաների ուսուցութիւնը այս կամ այն նահանգի մէջ դեռ ևս չէ կարող ապացոյց լինել նոյն նահանգի Հայ ժողովրդի բազմութեանը կամ սակաւութեան, համեմատութեամբ միւս նահանգի հետ: Բայց առաջնատաս նահանգների վերաբերութեամբ մեր արած եզրակացութիւնը ուղիղ է:

Կովկասեան 100 քահանաներից 77 հատուբակ քահանայք են, իսկ 23 աւագ քահանայք

ՀԱՅ ԳԱՂԱՆԱՑԻ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

Վիճակագրութիւնը՝ իբրև գիտութիւն, նոր ժամանակի ծնունդ է: Նա հիմնուելով լոկ թուանշանների վերայ, կարող է արտայայտել հիանալի եզրակացութիւններ, եթէ թուանշանները ուղիղ են և երբեմն ցոյց կըտայ երևակայութեան սահմարեակ յաւելումն, եթէ թուանշանները ուղիղ չեն: Վիճակագրութիւնը մի արժանի ուշադրութեան գիտութիւն է, որ կարող է յայտնել հասարակական չատ երևոյթներ: Ա յս նորածնունդ պատուական գիտութեան վերայ վերջին ժամանակները ներողայսը սկսեցին լրջմտաբար ուշ դարձնել: Բելգիայի ականաւոր կէտէ անունով գիտնականն է, որ այժմ կրելով իր աղնիւ ծերութիւնը, իրաւապէս համարվում է արդի վիճակագիրների պատրիարք: Վիճակագրութիւնը, չնայելով որ նորածնունդ է, այնուամենայնիւ գիտութեանց կարգումը սակայն է պատուաժան տեղ և այնքան ընդհանրական է, որ նրա ուսումնականները ընտրելով իրրև այս կամ այն ակրութեանց ներկայացուցիչ՝ կազմում են զանազան տեղ միջազգային վիճակագրական ժողով-կոնգրէս: Առաջին միջազգային կոնգրէսը, որ կէսէլի մտածեցին սկսը պէտք է լիներ Լոնդոնումը 1851 թուականին, քաղաքական յեղափոխութեանց պատճառով եղաւ Բրիւսելումը 1853 թուականի սեպտեմբերին, իսկ վերջին ութերորդ կոնգրէսը եղաւ Պետերբուրգում 1872 թուականի օգոստոսին, Բայց մենք Հայերս, ամենեին ուշադրութիւն չենք դարձնում այս նոր գիտութեան վերայ Հայ ժողովրդի վերաբերութեամբ: Ցայտնի բան է, այս գիտութիւնից նա կարող է օգուտ քաղել, որի ձեռքումը կայ նիւթապէս նպաստ, մեծ, նիւթ: Ա յս կէսից նայելով, էմմիածինը և սորա նման տեղերը ասելի կարող են իրագործել մեր առաջները. բայց դորա համար վիճակագիր եղոը պէտք է ծանօթ լինի ոչ միայն այդ գիտութեան, այլ և մեր գիտութիւնների հետ, իսկ էմմիածինը և սորա նման հաստատութեան անդամներին այժմ հասկանալի չէ իմանալ Հայ եկեղեցականների թիւը, վերջինների նիւթական կարողութիւնը, Հայ գիւղերի, քաղաքների, նոցա մէջ բնակուող Հայ ժողովրդոց արականների և իգականների թիւը, բոլոր հայոց տարեկան ծնունդն ևս մանը. առաջին, երկրորդ և երրորդ պատկերի թիւը և այլ այսպիսի. չատ ու չատ նիւթեր, Ով կարող է այդ բոլորը մշակել, եթէ ոչ էմմիածինը, որի ձեռքումը ամփոփուած են այս ամեն վիճակագրական նիւթերը, բայց տարաբաղդաբար.....

Ներկուսս «Արարատ» ամսագիրը իր տասնեակներից մինի հետ, իրրև յաւելուած, հրատարակեց իր տարագրողների անունները, որից հանում ենք այս վիճակագրական նիւթը քա-

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ ՎԱՆԳԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՎԱՌԱՅԻՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Թիւ 1.

Վաղարշապատ, 1 Յունուարի 1913 թ.

ՊԱՏԱՐԱԳԱՏԱՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ

Ի կատարումն Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի Ընդհանուր ժողովի 1912 թ. Դեկտեմբերի 28-ի նիստի որոշման՝ Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի հրապարակչութիւնը կը պատուիրէ հանրային ժողովի ներկայ նստաշրջանին ներկայացնել հետեւեալ նիւթերը՝

1. Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի 1912 թուականի տարեկան հաշուետուութիւնը։
2. Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի 1913 թուականի նախահաշիւը։
3. Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի 1912 թուականի տարեկան հաշուեքննութեան զեկոյցը։
4. Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի 1912 թուականի տարեկան հաշուեքննութեան զեկոյցը։
5. Վաղարշապատ Վանգի հայկական գավառային վարչական շրջանի 1912 թուականի տարեկան հաշուեքննութեան զեկոյցը։

ՎԱՆԱՑ ՁԱՅՆ

ԹԻՎ 2 ՄԱՐՏ 1891

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ՎԱՆԱՑ ՁԱՅՆ

ԹԻՎ 2 ՄԱՐՏ 1891

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ՎԱՆԱՑ ՁԱՅՆ

ԹԻՎ 2 ՄԱՐՏ 1891

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ՎԱՆԱՑ ՁԱՅՆ

ԹԻՎ 2 ՄԱՐՏ 1891

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ПОЛОЖЕНІЕ ДѢЛЪ.

Изъ Константинополя получено слѣдующее извѣстіе:

Въ Константинополѣ ожидаютъ, что Порта, въ отвѣтъ на ноту Россіи, предложитъ конференцію, которая должна собраться въ Константинополѣ. Въ Константинополѣ ожидаютъ также, что Порта, въ отвѣтъ на ноту Англіи, предложитъ конференцію, которая должна собраться въ Константинополѣ